

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/138/2022
Identifikačné číslo spisu: 1517215710
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2023
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1517215710.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O.. M. Š., bývajúceho v N., O. XX/A, zastúpeného IN FORO-AYRUMYAN advokátska kancelária s.r.o., so sídlom v Bratislave, Uhrova 4, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 24C/41/2017, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, z 30. marca 2022 sp. zn. 7Co/117/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. marca 2022 sp. zn. 7Co/117/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“, resp. „okresný súd“) rozsudkom z 21. apríla 2021, č.k. 24C/41/2017-192 (v poradí druhým) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.496,74 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok I.), a to titulom náhrady škody v zmysle ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“); konanie v časti istiny vo výške 10,- eur zastavil (výrok II.); vo zvyšku žalobu zamietol (výrok III.) a nepriznal žalovanej voči žalobcovi náhradu trov konania (výrok IV.).

1.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia, po skutkovej stránke uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že došlo k nesprávnemu úradnému postupu Okresného súdu Dunajská Streda v trestnom konaní, vedenom pod sp. zn. 2T/245/2010, právoplatne skončenom 18. februára 2004 rozsudkom, ktorým bol žalobcovi, okrem iného, uložený aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo akéhokoľvek druhu na dobu 36 mesiacov a počas trestného konania bol žalobcovi odobratý vodičský preukaz dňa 27. októbra 2005 a vrátený dňa 9. marca 2011. Dĺžka zadržania vodičského oprávnenia naplnila výšku rozsudkom uloženého trestu, dokonca trest presiahla. Žalobca nemal vedomosť o tom, že trest zákazu činnosti mu nebol súdom zahľadený, dôvodne sa domnieval, že sa tak stalo, keďže vodičské oprávnenie mu bolo vrátené počas trestného konania dňa 9. marca 2011. V čase vyhlásenia trestného rozsudku, dňa 25. februára 2013, vodičským oprávnením disponoval a riadne ho

využíval, až do momentu kontroly policajným orgánom, dňa 7. februára 2016, a následnom zadržení, keď žalobca zistil, že podľa policajných záznamov oprávnenie na riadenie motorového vozidla nemá. V dôsledku spomínaného nesprávneho úradného postupu, spočívajúceho v opomenutí rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka v trestnom konaní o zahľadení trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlo, nastal taký sled udalostí, ktorý jednoznačne žalobcovi spôsobil ujmu v jeho majetkovej ako aj nemajetkovej sfére. V uvedenom smere okresný súd bližšie uviedol, že žalobca bol po policajnej kontrole zadržaný a následne umiestnený v cele predbežného zadržania. Mal za to, že nesprávny postup súdu v trestnom konaní a okolnosti zadržania priamo spolu súvisia. V prípade dodržania zákonného postupu, by totiž na strane žalobcu žiadne nepriaznivé následky nenastali, nenastal by škodlivý následok v jeho majetkovej sfére, spočívajúci vo vynaložení finančných prostriedkov na to, aby sa stala náprava, aby bol prepustený z cely predbežného zadržania a aby mu bol vrátený policajným orgánom odobratý vodičský preukaz. Zohľadniac skutočnosť, že žalobca nútené strávil v cele predbežného zadržania 22 hodín, dňa 8. februára 2016 objektívne nemohol vykonávať lekársku prax a nemohol ošetriť objednaných pacientov na uvedený deň, v dôsledku čoho došlo na jeho strane k zmareniu očakávaného majetkového prospechu a to vo vyčíslennej sume 200,- eur. Ako dôvodný vyhodnotil prvoinštančný súd aj žalobcom uplatnený nárok na náhradu nákladov spojených s uplatnením jeho práv - podanie sťažnosti predsedovi Krajského súdu v Trnave na postup Okresného súdu Dunajská streda, za ktorú uhradil súdny poplatok vo výške 6,50 eur na základe výzvy súdu, a to poštovou poukázkou zo dňa 16. novembra 2016. Z dôvodu neunesenia dôkazného bremena, súd prvej inštancie zamietol nárok žalobcu na zaplatenie poplatku vo výške 50,- eur za vykonanie preskúšania spôsobilosti viesť osobné motorové vozidlo. Pri posudzovaní dôvodnosti žalobcom uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, prvoinštančný súd vychádzal z okolností danej veci, zo skutočností, že žalobca bol policajným orgánom zadržaný, spolu s maloletou dcérou predvedený na oddelenie polície, kde sa musel podrobiť zaisťovacím vyšetrovacím úkonom, keďže polícia ho považovala za osobu, ktorá marí výkon úradného rozhodnutia. Na základe týchto okolností dal žalobcovi za pravdu, že obmedzenie osobnej slobody malo veľmi negatívny dopad na jeho psychickú stránku. Podrobením sa vyšetrovacím a zabezpečovacím policajným úkonom a obmedzením osobnej slobody na dobu 22 hodín, sa žalobca dostal do polohy neistého človeka, spočiatku nevediaceho a nechápajúceho dôvod takéhoto postupu polície. Žalobca, ako lekár, zastáva spoločensky vysoko hodnotenú pracovnú pozíciu, pomáha ľuďom so zdravotnými problémami, je veľmi dôležité, aby pri výkone svojej práce mal psychickú pohodu, jeden zo základných predpokladov kvalitnej práce lekára. Súd nemal pochybnosť o tom, že subjektívne pocity žalobcu, pri zaisťovacích úkonoch, boli mimoriadne nepríjemné a svojim spôsobom osobnostne ponížujúce, že nútené zotrvanie v cele predbežného zadržania po dobu 22 hodín zanechalo výraznú stopu na sebavedomí a samotnej psychike žalobcu, ktorý uvedené útrapy nemusel prežívať, keby v trestnom konaní na Okresnom súde Dunajská Streda príslušný pracovník, pri plnení pracovných úloh, dodržal zákon, konkrétne príslušné ustanovenie trestného poriadku. Navyše, bolo potrebné zohľadniť aj prítomnosť maloletej dcéry žalobcu pri jeho zadržení a predvedení, ktorá nepochybne musela situáciu okolo svojho otca vnímať veľmi negatívne a postup policajných orgánov zasiahol aj jej do psychickej stránky dieťaťa, nechceného svedka celej udalosti. Žalobca bol umiestnený do cely predbežného zadržania, ktorý postup nebol adekvátny v danej situácii, aj vzhľadom na prítomnosť maloletej dcéry, bol príliš tvrdý, zodpovedajúci možno konaniu osoby, ktorá sa dopustila zločinu. Súd prvej inštancie ďalej pokračoval, že okrem prvotného a najzásadnejšieho zásahu do práv žalobcu ako fyzickej osoby, a to zásahu do jeho osobnej integrity pri postupe polície, nastal v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdu, zásah aj do jeho pracovnej oblasti, keď pre zadržení vodičského oprávnenia nemohol riadiť motorové vozidlo, čím mu nastali značné komplikácie s dochádzaním do práce a z práce, a bol nútený požiadať o pomoc pri logistike priateľku a kolegu, ktorí zabezpečovali dopravu žalobcu. Ďalším negatívnym zásahom do spoločenského života žalobcu bola skutočnosť, že sa musel opätovne podrobiť skúšobnému testu na získanie vodičského oprávnenia potrebného na cestu do práce. Vzhľadom k všetkým uvedeným skutočnostiam, okresný súd dospel k záveru, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je v žiadnom prípade dostačujúcim zadosťučinením na zmiernenie nežiaducich následkov nesprávneho úradného postupu.

1.2. Po právnej stránke poukazujúc na ustanovenia § 438 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (ďalej len „Trestný poriadok“), § 46 ods. 3 Ústavy SR, § 3 ods. 1 písm. a/, § 4 ods. 1, § 9 ods. 1, 4, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 514/2003 Z. z., § 6 zákona č.

215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (ďalej len „zákon č. 215/2006 Z. z.“) okresný súd dospel k záveru, že uplatňovaná nemajetková ujma vo výške 20.250,- eur, zodpovedajúca 50 násobku minimálnej mzdy za rok 2016 na Slovensku je neprimerane vysoká, vzhľadom na osobnú ujmu vzniknutú žalobcovi v súvislosti s jeho zadržaním policajným orgánom a následnými skutočnosťami. Prihliadol na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ktorú zároveň citoval v bode 39. svojho rozsudku) a ustálil, že je primerané priznať žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 4.050,- eur a vo zvyšku žalobu žalobcu zamietol. Vzhľadom k tomu, že žalobca zbral žalobu v časti o zaplatenie sumy 10,- eur späť, v tejto časti súd prvej inštancie konanie zastavil (výrok II.). O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keď podľa pomeru úspechu a neúspechu, tej ktorej strany ustálil čistý procesný úspech žalovanej v rozsahu 57,20 %. Žalovanej však žiadne trovy nevznikli ani ich nepožadovala, preto jej súd prvej inštancie ani nárok na náhradu trov proti žalobcovi nepriznal.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 30. marca 2022 sp. zn. 7Co/117/2021 podľa § 388 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, a to v prisudzujúcom výroku, ktorým bola uložená žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.496,74 eur a v závislom výroku o trovách konaniach zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 4.399,50 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 45,58 %. Výrok II., ktorým okresný súd konanie v časti istiny vo výške 10,- eur zastavil a výrok III., ktorým vo zvyšku žalobu zamietol, ako odvolaním nenapadnuté, nadobudli právoplatnosť. Odvolací súd posúdil odvolaciu argumentáciu žalovanej, vo vzťahu k priznaniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 4.050,- eur a vo vzťahu k nároku na náhradu majetkovej škody v sume 349,50 eur (ušlého zisku v sume 200,- eur, nákladov spojených s uplatnením práv v sume 6,50 eur a náhrady trov obhajoby v sume 143,- eur) ako nedôvodnú a ako dôvodnú posúdil argumentáciu odvolateľky vo vzťahu k nároku na náhradu trov obhajoby, a to v sume 97,24 eur. V danom prípade sa jednalo o obhajobu v trestnom konaní, a preto za trestný čin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje 5 rokov, patrila advokátovi odmena vo výške 71,50 eur v zmysle § 12 ods. 3 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), nie v hodnote 80,08 eur, ako to nesprávne ustálil súd prvej inštancie. Za dôvodné považoval odvolací súd priznanie nároku žalobcovi na náhradu trov právnej služby za dva úkony právnej služby, a to udelenie plnomocenstva zo dňa 8. februára 2016 a zaslanie podkladov do vyšetrovacieho spisu zo dňa 14. marca 2016, t.j. v sume 143,- eur. Pokiaľ ide o úkon nahliadnutie do spisu, odvolací súd súhlasil s námietkami odvolateľky, že za tento úkon, ktorý nie je úkonom právnej služby, nebolo možné žalobcovi priznať náhradu. V uvedenom smere poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2017 sp. zn. 3Obo/35/2016. Pokiaľ ide o ďalšie odvolacie námietky žalovanej o nesprávnom skutkovom zistení o existencii príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a žalobcom uplatňovaným nárokom na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ako aj s právnym posúdením jednotlivých dielčích nárokov, odvolací súd sa v zásade stotožnil so závermi okresného súdu (v podrobnostiach poukázal na bod 37. a 38. rozsudku okresného súdu). Uviedol, že v slede súvislostí, vyvolaných nesprávnym úradným postupom, došlo na strane žalobcu k strate očakávaného výnosu, ktorého výšku žalobca v konaní preukázal najmä menným zoznamom objednaných pacientov, cenníkom medicínskych úkonov a elektronickým výpisom z diáru. Súd prvej inštancie, vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania, individuálnych okolností prejednávaneho prípadu správne rozhodol aj o výške nemajetkovej ujmy (porovnaj rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/15/2003). Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalovanej o nepreskúmateľnosti a nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, práve naopak, mal za to, že napadnuté rozhodnutie v dostatočnej miere reaguje na všetky zásadné argumenty, resp. námietky žalovanej. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, vychádzajúc z pomeru úspechu a neúspechu, tej ktorej strany ustálil, že žalobca má proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 45,58 %.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu, žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie,

prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f/ CSP, mala teda za to, že súd nesprávnym postupom jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vádu zmätočnosti videla v tom, že súde nižších inštancií sa riadne nevysporiadali s jej námietkami o úplnej absencii priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi žalobcom deklarovaným právnym titulom ním uplatneného nároku a škodou, resp. nemajetkovou ujmu, ktorá mu mala vzniknúť. Žalovaná taktiež namietala aj nedostatočne odôvodnenú výšku nemajetkovej ujmy. V časti rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania odvolací súd túto časť odôvodnil svojvoľne a absolútne nepreskúmateľným spôsobom, navyše však rozhodol v rozpore so zásadou *reformatio in peius* napriek tomu, že nároky strán sporu na náhradu trov konania tak, ako o nich rozhodol prvoinštančný súd, neboli nikým v konaní spochybnené. Ako ďalší dovolací dôvod žalovaná uviedla ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pričom mala za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Namietala, že odvolací súd nesprávne vyriešil otázku existencie príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Dunajská Streda a škodou, resp. nemajetkovou ujmu. Za rozhodnutia, od ktorých sa odvolací súd odklonil, žalovaná označila rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2012 sp. zn. 6Mcdo/11/2010, ďalej 6Cdo/103/2011 z 30. apríla 2013, tiež sp. zn. 3Cdo/32/2007 z 29. marca 2007 (publikované pod číslom R 28/2008) a aktuálne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2022 sp. zn. 6Cdo/49/2019. Podporne dovolateľka ešte poukázala aj na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/915/2005 z 26. apríla 2007. Z uvedených dôvodov dovolací súd žiadala, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil a sám rozhodol tak, že žalobu žalobcu zamietla.

4. Žalobca, v podanom vyjadrení k dovolaniu žalovanej, dovolací súd žiadal, aby podané dovolanie žalovanej odmietol, resp. zamietol pre jeho neprípustnosť, resp. nedôvodnosť. Vyslovil presvedčenie, že v danej veci nebol naplnený ani jeden zo žalovanou uplatnených dovolacích dôvodov.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená podľa § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej podľa § 420 písm. f/ CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom

spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Žalovaná vo svojom dovolaní uviedla, že ho podáva v prvom rade v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP (tak, ako v prípade ďalších väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/73/2017).

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

12.1. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018).

13. V preskúmvanej veci dovolateľka vidí vadu podľa § 420 písm. f/ CSP v tom, že odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie; teda v rozpore s požiadavkami kladenými na zákonné rozhodnutie (§ 393 CSP). Konkrétne sa odvolací súd riadne nevysporiadal s námietkami žalovanej absencii priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi žalobcom deklarovanej právny titulom ním uplatneného nároku a škodou, resp. nemajetkovou ujmom, ktorá mu mala vzniknúť a taktiež nedostatočne reagoval na jej námietky týkajúce sa výšky priznanej nemajetkovej ujmy.

14. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Zo súdnej praxe č. 56/2008).

14.1. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

14.2. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

15. Dovolací súd akcentuje, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

16. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (viď § 387 ods. 1 až 3 CSP). V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

16.1. Dovolací súd tiež poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. novembra 2018 sp. zn. III. ÚS 314/2018, podľa ktorého odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

17. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám kladeným na zákonné rozhodnutie v zmysle § 393 CSP.

17.1. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaná už ako odvolateľka učinila obsahom svojich odvolacích námietok (č.l. 202 a nasl. spisu), že súd prvej inštancie sa zrozumiteľne a presvedčivo nevysporiadal s jej námietkami o úplnej absencii priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi žalobcom deklarovaným právnym titulom ním uplatneného nároku a škodou, resp. nemajetkovou ujmom a tiež aj s námietkou nedostatočného odôvodnenia priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

17.2. Z dôvodov napadnutého rozhodnutia nie je podľa dovolacieho súdu zrejmé ako sa so všetkými špecifickými a pre výsledok sporu podľa názoru dovolacieho súdu rozhodujúcimi námietkami vypořiadal odvolací súd. Neplatí to ale pokiaľ ide o námietku o absencii predpokladov zodpovednosti žalovanej v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. S touto námietkou sa podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd vypořiadal v bode 10. a 12. svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom. Odvolací súd, poukazujúc na skutkové zistenia v danej veci, okrem iného konštatoval, že „...nebyť nesprávneho úradného postupu Okresného súdu Dunajská Streda, nedošlo by dňa 7. februára 2016 k obmedzeniu osobnej slobody žalobcu... v slede súvislosti vyvolaných nesprávnym úradným postupom došlo na strane žalobcu k strate očakávaného výnosu (ušlého zisku), ktorého výšku žalobca osvedčil...“. Vysvetlenie predmetnej námietky je z pohľadu dovolacieho súdu tak, ako je uvedené v napadnutom rozhodnutí postačujúce. To isté platí aj ohľadom odvolacej námietky žalovanej smerujúcej k priznanému nároku na náhradu majetkovej škody. Aj v uvedenom smere obsahuje rozhodnutie odvolacieho súdu dostatočné vysvetlenie. Neplatí to však o tom, akým spôsobom súdy nižších inštancií reagovali na námietky žalovanej o neprimeranej výške uplatňovanej/priznanej nemajetkovej ujmy. V dôsledku absencie vypořiadania sa so všetkými relevantnými námietkami (podľa akých kritérií dospeli súdy k výške nemajetkovej ujmy) sa stala úvaha súdov nižších inštancií, na základe ktorej určili voľnu úvahou výšku nemajetkovej ujmy nepreskúmateľnou. Podľa dovolacieho súdu v napadnutom rozsudku absentuje, pokiaľ ide o výšku priznanej nemajetkovej ujmy, relevantná komparácia s inými obdobnými prípadmi, ktorá skutočnosť by mala byť už bežnou súčasťou (viď judikatúra najvyššieho súdu v bode 17.3. tohto rozhodnutia) rozsudku o aký v preskúmvanej veci išlo. Pravdou je, že súd prvej inštancie v bode 39. svojho rozsudku poukázal na niektoré rozhodnutia EŠLP ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na základe ktorých bola sťažovateľom priznaná nemajetková ujma, avšak podľa názoru dovolacieho súdu vo vzťahu k preskúmvanému prípadu nesvedčia v prospech záveru o primeranosti priznanej výšky nemajetkovej ujmy. Preto je aj toho názoru, že súdy nižších inštancií mali pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy prihliadnuť na relevantnú judikatúru, t.j. takú, ktorá sa zaoberá obdobnými (skutkovo a právne) prípadmi. Rozhodnutia, na ktoré poukázali súdy nižších inštancií sa zaoberajú prípadmi, kedy boli priznaná nemajetková ujma pri porušení práva na život (vo veci Wasilewska and Kulaca proti Poľsku, vo veci Abuyeva a ďalších proti Rusku, vo veci Mižigárová proti Slovensku) v dôsledku zásahu policajnými zločkami resp. bola priznaná nemajetková ujmy pozostalým s súvislosti so smrťou ich blízkeho pri dopravnej nehode (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo 154/2000, sp. zn. 4Cdo 139/2011, sp. zn. 1MCdo 10/2003). Dovolací súd si je vedomý, že rozhodovanie komparáciou s obdobnými prípadmi je spojené s istým ťažkosťami (vzhlľadom na rozsah a dostupnosť databáz súdnych rozhodnutí) avšak princíp právnej istoty (a aj už ustálená súdna prax) tak, ako je zakotvený v čl. 2 CSP si takýto postup súdu vyžaduje. Najvyšší súd pripomína, že právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu (čl. 2 ods. 3 CSP).

17.3. V súvislosti s vyššie uvedenými konštatovaniami dovolací súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru k problematike priznávania výšky nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch; v rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012 najvyšší súd dospel k záveru, že „...súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach...“; v tomto rozhodnutí poukázal aj na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok EŠLP z 17. júla 2012 (v prípade Winkler proti Slovenskej republike). Obdobné závery vyplývajú aj z ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu, a to z 24. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018 a z 20. júna 2019 sp. zn.

3Cdo/25/2019 v zmysle ktorých, „...pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné prihliadať na iné právne predpisy slovenského právneho poriadku upravujúce odškodnenie, ako aj v kontexte s rozhodnutiami ESLP a ústavného súdu...“. V rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 najvyšší súd dospel k záveru, podľa ktorého „...určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z.z....“. Napokon dovolací súd uvádza, že už v rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd konštatoval, že „...i keď je výška zadost'učinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať“.

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje, že absencia vysporiadania sa s podstatnými a špecifickými tvrdeniami žalovanej uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama osebe zakladá porušenie dovolateľovho namietaného základného práva aj s poukazom na čl. 46 ods. 1 Ústavy aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Dovolateľka preto opodstatnene namietala porušenie jej procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

19. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), berúc do úvahy i aktuálnu úpravu odvolacieho konania, v režime ktorej už dovolací súd možnosť zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie vyčerpал (tu porovnaj § 390 CSP) a vychádzajúc z toho, že tým, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytykanú vadu zmätočnosti bol práve dovolací súd (s povinnosťou reagovať na zákonom ustanovené skutočnosti, ktorú si ale nesplnil a v tomto smere bolo podružným, že tomuto predchádzalo nevysporiadanie sa so všetkými skutočnosťami už v prvej inštancii).

20. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné posudzovať otázky súvisiace so správnosťou právneho posúdenia veci (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a dovolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.